

MOĞOLİSTAN BİLGİ NOTU

MAYIS
2022

GÜNCEL VERİLER

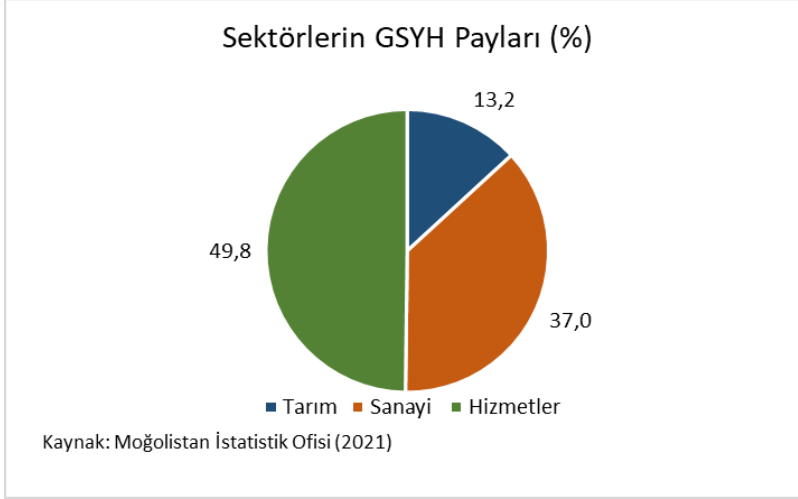
MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	13,3	15,1	18,1
Büyüme	%	-4,6	1,4	2
Nüfus	Milyon Kişi	3,4	3,4	3,5
Kişi Başı Gelir	USD	3.965	4.418	5.206
Enflasyon	%	3,7	7,1	15,5
İşsizlik Oranı	%	7	6,3	5,6
Cari Denge / GSYH	%	-5,1	-13	0,2
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-9,2	-3,5	3,4
İhracat	Milyar USD	7,6	9,2	-
İthalat	Milyar USD	5,3	6,8	-

Kaynak: IMF KEG Nisan 2022, Trademap, Moğolistan İstatistik Ofisi

1. MOĞOLİSTAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Asya'nın orta ve kuzeyinde bulunan Moğolistan'ın coğrafi büyüklüğü orta Avrupa kadardır. Buna karşın, nüfusun üçte birinin başkent Ulan Batur'da yaşadığı ülke, dünyada yoğunluk bakımından nüfusun en az olduğu ülkelerden biridir.

Cengiz Han'ın kurduğu imparatorluk yıkıldıktan sonra 17. Yüzyıldan itibaren Çin'in kolonisi olan ülke I. Dünya Savaşı'ndan sonra politik ve siyasi olarak Sovyet Rusya rejimini takip etmiştir. Sovyetlerin yıkılmasından sonra, çok partili döneme girilmiş; ekonomide liberalleşme çabaları başlamıştır. Geçiş sürecinde bocalayan Moğolistan, uluslararası kuruluşlardan ve bireysel bağışçı ülkelerden gelen yardım ile ekonomiyi toparlamaya ve istikrara kavuşturmaya başlamıştır. Yeni emtiaların geliştirilmesi ve yabancı şirketlerle madencilik girişimlerinin kurulması ülke ekonomisinin sürekli olarak gelişmesinde katkıda bulunmuştur.

20. Yüzyılın başında ekonominin süreleyicisi tarım sektörü iken 1960'lardan itibaren sektörünün payını azaltmak ve mineral kaynakları kullanmak için gerçekleştirilen politikaların etkisiyle madencilik sektörü öne çıkmaya başlamıştır. Günümüzde tarım sektörünün ekonomi içerisindeki payı %13 civarındayken madenciliğin payı %24 seviyesindedir. Altın, bakır ve kömür madenlerinin bulunduğu ülkede florit minerali de oldukça bol miktarda bulunmakta ve florit rezervi bakımından Moğolistan'ın dünyada 3. sırada yer aldığı düşünülmektedir. Buna ek olarak, ülkenin sınırlı da olsa petrol üretimi bulunmakta ancak petrol, rafine edilmesi için Çin'e ihraç edilmektedir. Ekonomi madencilik sektörüne ve en büyük ticaret ortağı olan Çin'den gelecek kömür ve bakır talebine büyük ölçüde bağımlıdır.

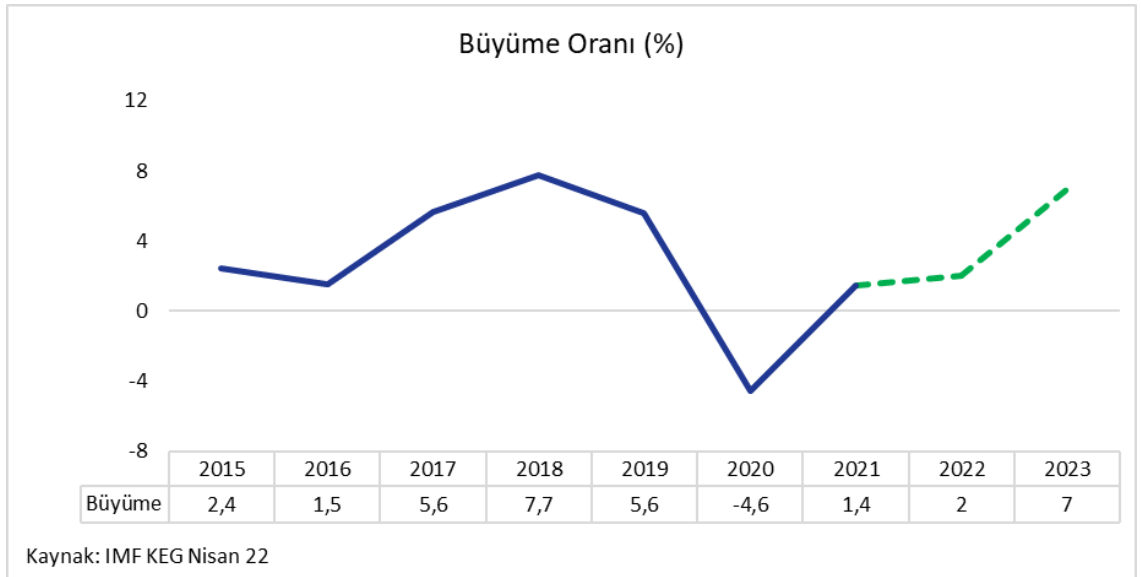
Sanayi sektörü milli gelirin %37'sini oluşturmakta olup, içecek, tekstil ve hazır giyim sektörü öne çıkmaktadır. Hizmetler sektörü ise 2021 yılı itibarıyla GSYH'nin %49,8'ini oluşturmaktadır.

2. BÜYÜME

2010 ile 2014 döneminde ortalama %11 genişleyen ekonomide emtia fiyatlarındaki düşüşün etkisiyle ülke neredeyse bir durgunluk içerisine girmiş ve büyüme 2016 yılında %1,5'e kadar gerilemiştir. Buna karşılık, yetkililer IMF'den sağlanan 5,5 milyar USD'lik resmi sektör yardımı ile desteklenen 'Ekonomik İyileştirme Programı' uygulamaya başlamışlardır. 2017 başında IMF destekli programın başlamasıyla ekonomi büyük ölçüde toparlamaya başlamış; daha güçlü bir politika çerçevesi, önemli resmi finansman ve dış talepteki toparlanma sayesinde daha dayanıklı bir hal almıştır. Böylece, büyüme 2018 yılında %7,7'ye ulaşmıştır. 2019 yılında ise, madenciliğin ılımlı daralmasıyla büyüme %5,6'ya gerilemiştir.

Moğolistan, 2020'de on yıldan fazla bir süre içerisinde ilk büyük ekonomik durgunluğunu yaşamıştır. En büyük ticaret ortağı olan Çin'in kapanması, küresel daralma ve kısıtlama önlemleri; ihracat kayıplarına, madencilikte DYY'nin gecikmesine ve özel sektörde iç talebin azalmasına neden olmuştur. Bu yılda %4,6 daralan ülke derin bir resesyondan sonra 2021 yılında küresel toparlanma ve baz etkisine ek olarak madencilik sektörünün toparlanması, ihracatın artmasıyla %1,4 genişlemiştir. Ülke ekonomisi 2022 yılının ilk çeyreğinde %3,8 daralsa da IMF yıl sonunda ülkenin %2 büyüyeceğini tahmin etmektedir.

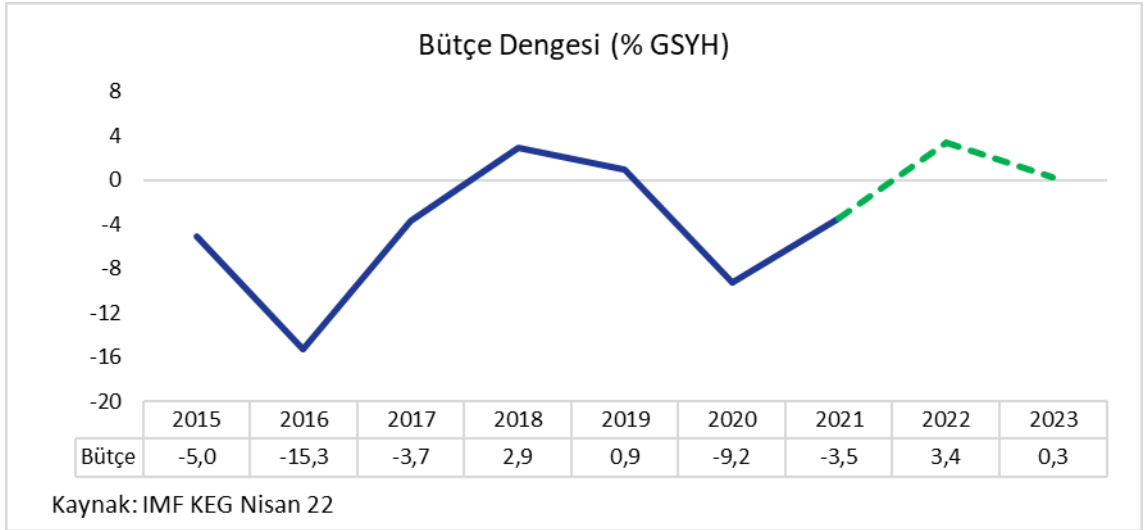

3. BÜTÇE DENGESİ

2016 yılında Moğolistan ekonomisindeki yavaşlama, yerel kurun neredeyse yarı yarıya değer kaybı, bakır fiyatlarının düşük seyri ve oluşan istikrarsızlık ortamı bütçe açığının %15,3'e yükselmesine neden olmuştur. Ayrıca bu yılda, faiz ödemeleri kurun da etkisiyle bir önceki yıla göre %35 artmış, gelirlerdeki yükseliş ise oldukça ılımlı gerçekleşmiştir. Bütçe açığı takip eden yıllarda KDV gelirlerindeki yükseliş ile 2017 yılında %4'ün altında gerilemiş, 2018 yılında ise bütçe GSYH cinsinden %2,9 fazla vermiştir.

2016 yılından 2019 yılına kadar, Mongol tugriki Amerikan doları karşısında sürekli değer kaybetmiş; buna karşın, 2019 yılında faiz ödemeleri 2016'dan daha düşük gerçekleşmiştir. Öte yandan, maaşların artmasıyla kamu harcamaları yükselmiş bu durum, 2019 yılında bütçe fazlasının %1'in altına gerilemesine neden olmuştur.

2020 yılında salgın ile kamu harcamaları %20 yükselirken kamu gelirleri %15 düşmüştür. Böylelikle, bütçe açığı 3,5 trilyon tugriki (GSYH cinsinden %9,2) olmuştur. 2021 yılının ilk 10 ayında bütçe gelirleri, gelir vergisinin %6 dolaylarında artması ile bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %48,2 artarak 12,2 trilyon Mongol tugriki olmuştur. Böylece yıl genelinde bütçe açığı nispeten iyileşerek, GSYH'nin %3,5'ine gerilemiştir.

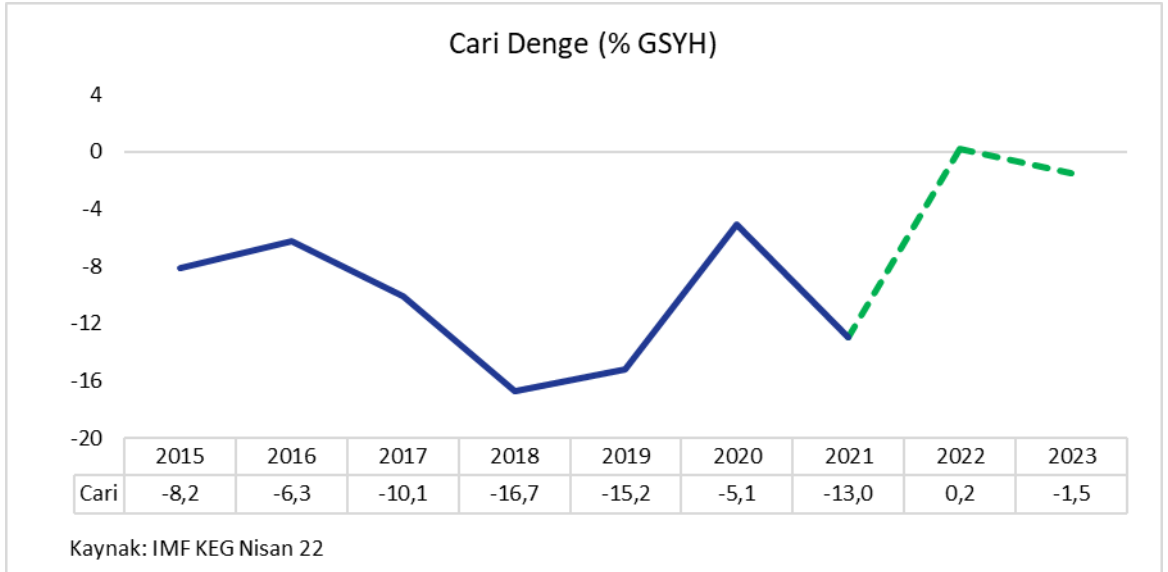

4. CARİ DENGE

Moğolistan ekonomisi genellikle cari açık vermektedir. Sovyetler Birliği rejiminden aldığı borçların etkisiyle yüksek borcu olan ülkenin cari açığı 2011 yılında GSYH'nin %26,5'ine kadar yükselmiştir.

Cari dengede birincil gelirdeki açık etkili olurken dış ticaret dengesi 2017 yılında fazla vermesine karşın cari açıktaki yükselişi engelleyememiştir. 2016 yılı özelinde Rusya'nın Moğolistan'dan alacağından vazgeçmesiyle cari açık 700 milyon USD'ye kadar düşerken 2018-2019 döneminde GSYH cinsinden %15-16 seviyelerine ulaşmıştır.

2020 yılında ise dış ticaret fazlasının 2,3 milyar USD'ye yükselmesi ile birlikte hizmet açığının ve birincil gelir dengesindeki iyileşmeden dolayı, ülke bir önceki yıla göre cari açığını azaltarak %5,1'e geriletmiştir. 2021 yılında ise dış ticaret fazlasına rağmen birincil gelir dengesindeki bozulma nedeniyle Moğolistan cari açığı GSYH'nin %13'üne ilerlemiştir.

5. SWOT ANALİZİ (FITCH)

Güçlü Yönleri:

- Moğolistan'ın önemli emtialardan oluşan bol rezervlerinin uzun vadede güçlü ekonomik büyümeyi sağlamak için yardımcı olacağı öngörülmektedir.

Zayıf Yönleri:

- Bankacılık sektörünün varlık kalitesinin düşük olması ve tükenmiş sermaye tabanına sahip olması risk oluşturmaktadır. Hükümetin reform ve desteğiyle güçlü bir bankacılık sektörü oluşturulması önem arz etmektedir.
- Hükümet, değişken maden gelirlerini dengelemek için kamu bankası kullanmakta olup bu sebeple yasal borç tabanını aşmak zorunda kalmaktadır. Kamu harcamalarının son yıllarda dizginlenmesine karşın ilk zamanlarda yapılan yüksek harcamalar nedeniyle enflasyonu dengeleyici, makro-dengesizlikleri engelleyici harcamalar yapması sınırlıdır.

Fırsatlar:

- Madencilik gelirlerindeki artış, altyapı çalışmaları için hükümete bol miktarda fon sağlayabilir. Bu durum ek olarak, yabancı yatırımcıyı Moğolistan'a çekebilir.

Tehditler:

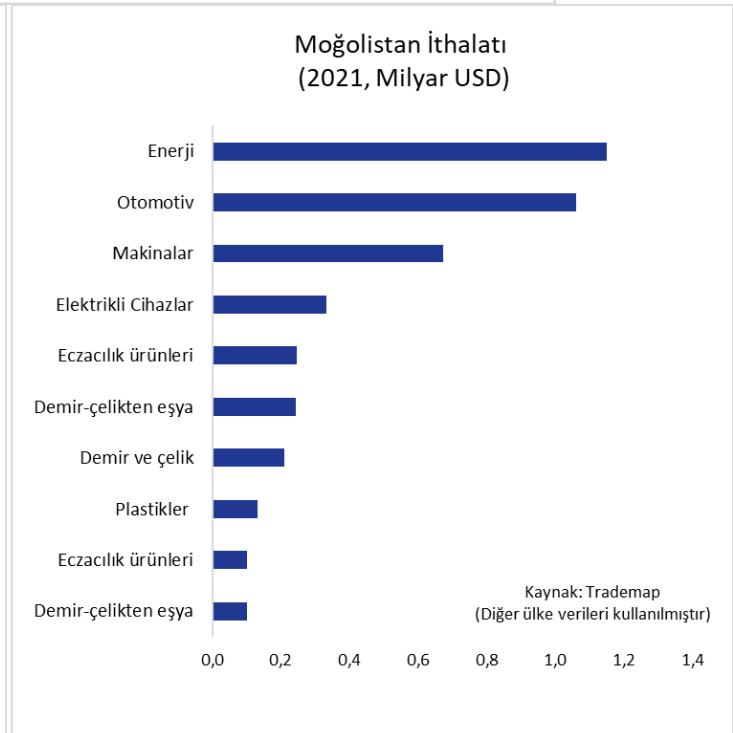
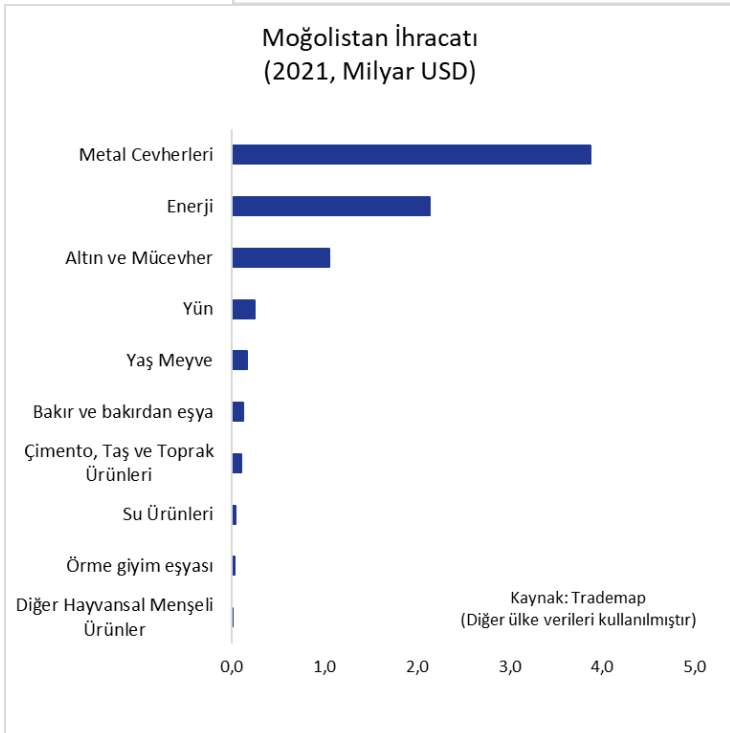
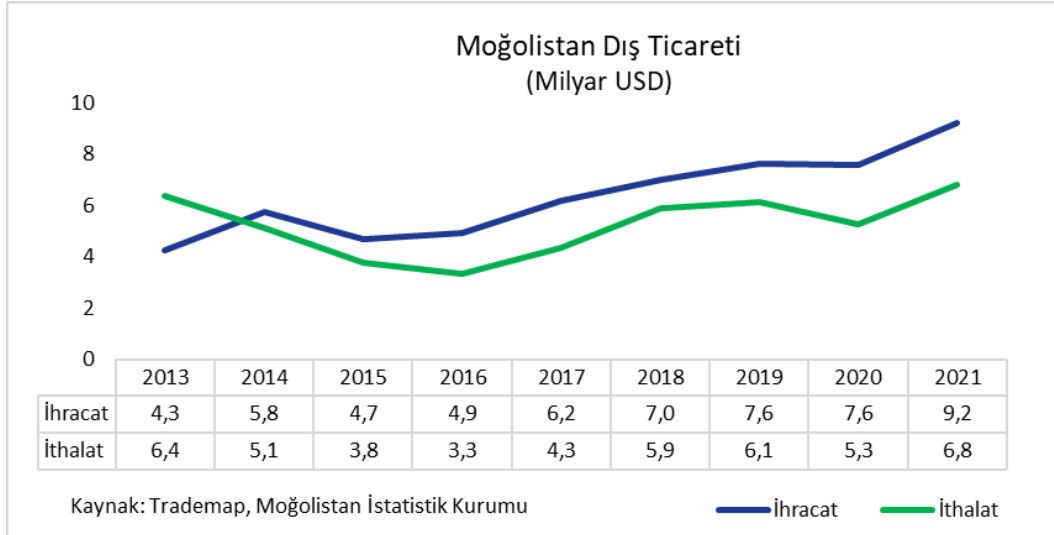
- Moğolistan, ihraç ettiği mallara aşırı bağımlı durumdadır. Bu durum ülkeyi, ihracat fiyatlarındaki ani değişimlere ve Çin gibi büyük ithalatçı ülkelerin ekonomisindeki dalgalanmalara karşı savunmasız bırakmaktadır.

6. DIŞ TİCARETİ

Moğolistan, 2013 yılında 2,1 milyar USD açık verdikten sonra dış ticaret fazlası vermeye başlamıştır. 2014 yılında 10,9 milyar USD olan dış ticaret hacmi 2016 yılında 8,3 milyar USD'ye gerilemiş; 2019 yılında 13,7 milyar USD seviyesine yükselmiştir.

2020 yılında 7,6 ve 5,3 milyar USD olan ihracat ve ithalat rakamları 2021'de sırasıyla %21 ve %28 artarak 9,2 ve 6,8 milyar USD'ye yükselmiştir. Dış ticaret fazlası 2,3 milyar USD'den 2,4 milyar USD'ye çıkmış dış ticaret hacmi de 16 milyar USD'ye yükselmiştir.

2021 verilerine göre Moğolistan ihracatının yaklaşık %80'ini Çin'e gerçekleştirmektedir. Ülkenin dünyaya olan ihracatında öne çıkan sektörler ise, metal cevherleri, enerji ve altın-mücevherdir. Bahsedilen sektörler sırasıyla ihracatın %49, %27 ve %13'unu oluşturmaktadır. İthalatta ise, enerji, otomotiv ve makinalar öne çıkmakta olup toplam ithalatın %47'sini oluşturmaktadır.

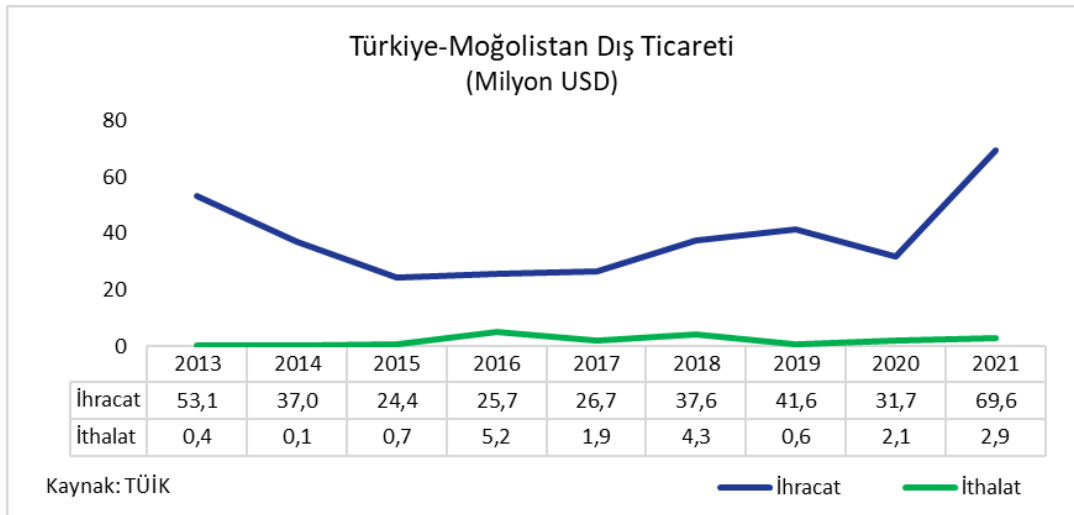

7. TÜRKİYE- MOĞOLİSTAN TİCARETİ

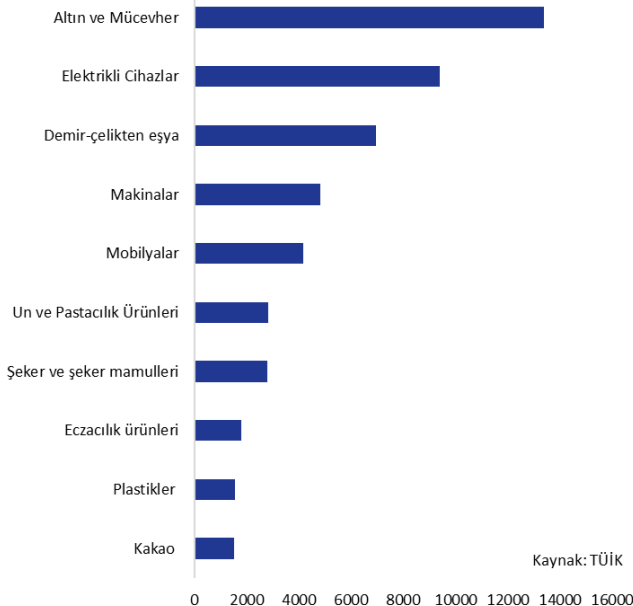
Türkiye Moğolistan ile dış ticaretinde net ihracatçıdır. 2013 yılında Moğolistan'a olan ihracat 53 milyon USD ile zirve noktayı gördükten sonra 2021 yılına kadar bu seviyenin üzerine çıkamamıştır. 2014-2020 yılları arasında ihracat 20-40 milyon USD aralığında gerçekleşirken ithalat 1-6 milyon USD aralığında gerçekleşmiştir. İthalat 2016 yılında 5 milyon USD ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

2021 yılında ise, ihracat bir önceki yıla göre %120 artarak nerdeyse 70 milyon USD'ye ulaşmış; ithalat ise aynı dönemde %38 artarak 3 milyon USD'ye yükselmiştir.

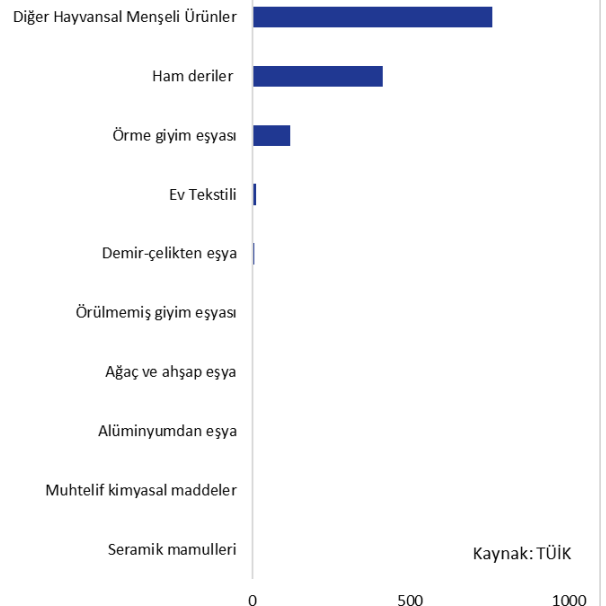
Türkiye'nin Moğolistan'a olan ihracatında altın ve mücevher, elektrikli cihazlar ve demir-çelikten eşya öne çıkmaktadır. Söz konusu ürün grupları ülkeye olan ihracatın %46'sını oluşturmaktadır. Moğolistan'dan olan ithalatta ise hayvansal meşei ürünler ve ham deriler başlıca sektörler olup sırasıyla ülkeden olan ithalatın %55 ve %30'unu oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Moğolistan'a İhracatı
(ÖTS, Milyon USD, 2021)

Türkiye'nin Moğolistan'dan İthalatı
(ÖTS, Milyon USD, 2021)

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr